

Parkeringsövervakningen i Grankulla

131/08.01.03/2014

STF 23.03.2020 § 10

Mer information:

kommuntekniken, projektingenjör Minna Raatikka, tfn 050 544 6427
direktör för samhällstekniken Marianna Harju, tfn 050 304 1234
stadsjurist Lena Filipsson-Korento, tfn 050 3540121
fornamn.efternamn@grankulla.fi

Bakgrund

Enligt lagen om parkeringsövervakning (727/2011) sköts parkeringsövervakningen i kommunerna av polisen eller av en kommunal parkeringsövervakning vid sidan av polisen. Kommunen behöver tillstånd av regionförvaltningsverket för att själv handha parkeringsövervakningen. Parkeringsövervakningen i Grankulla sköts i nuläget av polisen. Staden har utrett möjligheten att övergå till kommunal parkeringsövervakning åren 2005, 2006, 2014 och 2018 med anledning av motioner och respons från både invånare och förtroendevalda, där det har framhållits att den nuvarande övervakningen från polisens sida upplevs som otillräcklig och att övervakningen borde vara mer effektiv och regelbunden. Senast behandlades saken vid samhällstekniska utskottets möte våren 2018 (YLKV 21.05.2018 § 54). Då beslutade samhällstekniska utskottet att Grankulla inte i det skedet skulle fortsätta att utreda den föreslagna möjligheten att köpa kommunala parkeringsövervakningstjänster av Esbo stad. Vidare konstaterades det att centrum borde byggas klart först, så att man sedan kan avgöra hur parkerings- och trafikarrangemangen fungerar då området är färdigbyggt. Samhällstekniska utskottets protokoll kan läsas här. Stadsstyrelsen antecknade beslutet för kännedom (STS 28.5.2018 § 84).

Nuvarande parkeringsarrangemang

I Grankulla tillämpas en riktlinje enligt vilken fastighetsägaren tar ansvar för att ordna den parkering som behövs. Det här innebär att boendeparkering ska ordnas på tomten, medan staden ordnar parkering för offentliga tjänster som hälsostationen, skolorna, myndigheterna och idrottsanläggningarna. I en del fall har allmän parkering och kundparkering ordnats inom gatuområdet. I centrum har köpcentrets parkeringsplatser förlagts till köpcentrets tak och på en tomt med beteckningen LPA som ägs av staden. Tomten har arrenderats till köpcentret för att ge möjlighet till parkeringsövervakning i privat regi. På detta sätt kan man förhindra obehörig parkering på området och säkerställa att det finns parkeringsplats för köpcentrets kunder. Infartsparkeringen har anvisats plats vid stationerna.

Stadens gator och de fastigheter staden äger är föremål för parkeringsbegränsningar så som parkeringsförbud, förbud att stanna eller tidsbegränsningar för parkering. Dessa visas i kommunteknikens sammandrag (**bakgrundsmaterial 1**). Parkeringsförbuden gäller främst huvudgatorna eller platser där parkering utgör en fara för trafiksäkerheten eller hindrar ga-

tuunderhållet. Tidsbegränsningar tillämpas på platser där det är viktigt att säkra tillräcklig tillgång på parkeringsplatser vid vissa tider. Begränsningarna för boendeparkering har inte kartlagts eftersom de är fastigheternas ansvar. Övervakning utförs inte på privata områden eller i terrängen om inte fastighetsägaren har bett om det eller befullmäktigat övervakaren.

Parkeringsarrangemangen och -övervakningen i praktiken

En bedömning har gjorts av hur väl de nuvarande parkeringsarrangemangen och -övervakningen fungerar, med avsikt att utreda om det finns ett behov av mer effektiv parkeringsövervakning i Grankulla. Bedömningen omfattade de områden som ingår i parkeringsövervakningen, dvs. centrum, de offentliga tjänsterna, infartsparkeringen och gatunätet. Bedömningen gjordes som stadens eget sakkunnigarbete och material från de tidigare behandlingarna av saken utnyttjades också. I anslutning till beredningen av ärendet fördes dessutom diskussioner med Esbo stads sakkunniga och med polisen.

Trafikarrangemangen i **centrum** har bedömts efter att området byggdes klart i november 2019. Inga egentliga farosituationer har förekommit och invånarresponsen är i huvudsak positiv. Alla har ännu inte hunnit vänja sig vid de nya arrangemangen. Staden har fått negativ respons om att parkeringen gjordes enkelriktad, om avsaknaden av taxiplatser och om arrangemangen för servicetrafiken. Ingen respons har lämnats om parkeringsarrangemangen och det verkar som om platserna räcker till för dem som besöker centrum. Tidsbegränsningen för parkeringen (2 h) och övervakningen (av en privat aktör) bidrar sannolikt till att platserna räcker till. På torgområdet och de öppna platserna i centrum som har reserverats för fotgängare har det förekommit felparkerade fordon och olaglig körning. Här är endast servicekörning tillåten. För att hålla centrum tryggt och trivsamt är det viktigt att bilar parkeras endast på de platser som anvisats för dem och att den delen av centrum som har reserverats för fotgängare fredas från biltrafik. Det är dessutom viktigt att räddningsvägarna till fastigheterna som ligger i området inte blockeras av felparkerade fordon. Staden har planerat planteringsbäddar som hinder vid torgets västra ände och längs körbanan för att hindra felparkering.

Ett av de främsta problemen med parkeringen vid **offentliga tjänster** är den ineffektiva övervakningen. Konkret betyder detta att bilplatserna upptas av samma enskilda fordon under långa tider trots att platserna har tidsbegränsning. Exempelen utgörs av Villa Breda, hälsostationen och simhallen. Här uppkommer en uppfattning om att det inte finns tillräckligt med platser, som i praktiken beror på att platserna utnyttjas på ett orättvist sätt. Den livliga skjutstrafiken till skolorna kan också leda till felparkering och hindra att trafikarrangemangen fungerar smidigt. Tidvis förekommer dessutom utmaningar i samband med större evenemang t.ex. på idrottsanläggningarna.

Också för **infartsparkeringen** utgör bristen på övervakning ett problem. Användningsgraden för infartsparkeringen är regelbundet över 100 procent, vilket innebär att där dagligen förekommer felparkering. Staden har ingen möjlighet att regelbundet övervaka tidsgränsen på 12 h. Uppskattningsvis ca 20 procent av de parkerade bilarna utnyttjar området för något

annat ändamål än infartsparkering, dvs. de är parkerade där längre än tillåtet. I brist på regelbunden övervakning är det också en utmaning att införa någon annan form av styrning, t.ex. incheckning med resekort. Då man överväger att ordna parkeringsövervakning bör det beaktas att infartsparkeringen som område inte ägs av Grankulla stad.

Fungerande parkeringsarrangemang i **gatunätet** kräver parkeringsövervakning. Avsaknaden av parkeringsövervakning är ett av de oftast förekommande ämnena för invånarrespons. Invånarna har uttryckt önskemål om mer effektiv parkeringsövervakning på de allmänna gatuområdena. Ofta uttrycker de också oro för trafiksäkerheten och hur trafiken löper. Felparkering förekommer oftast på korsningsområden, trottoarer, grönområden och kring byggplatser. Felparkering orsakar en hel del problem för gatuunderhållet och skötseln av grönområden. Bland de platser som oftast förekommer i invånarresponsen finns Kasabergsvägen, Ersvägen, Kyrkavägen, Båtläningsvägen, Trädgårdsvägen och Kavallvägen.

Staden har regelbundet rapporterat till polisen om den respons som kommit in. Polisen bedriver parkeringsövervakning inom ramen för sina egna resurser och har begränsade möjligheter att satsa på parkeringsövervakningen i Grankulla. Polisen har delat ut 62 felparkeringsavgifter inom Grankulla år 2018 och 58 st. år 2019. I praktiken har polisen haft möjlighet att reagera främst på begäran om övervakning av specifika problemområden. I sina utlåtanden har polisen (både 2014 och 2020, **bakgrundsmaterial 2**) förordat tanken om kommunal parkeringsövervakning i Grankulla. Här kan tilläggas att polisen motiverar detta med ett flertal synpunkter som ansluter till trafik och övervakning, men att det inte ankommer på polisen att uttala sig om övervakningens inverkan på stadens budget, och att kommentaren i sin nuvarande formulering framstår som väl optimistisk i detta avseende.

Till följd av stor respons och upprepade problem i anslutning till felparkering gjorde kommuntekniken på hösten 2019 (13.9–25.9.2019) ett försök med att dela ut egna anmärkningslappar på vindrutan till tydligt felparkerade bilar. Under kampanjen, som pågick i mindre än två veckor, delades 350 lappar ut på bilar och mopedbilar. Det här ger en antydning om den verkliga vidden av felparkeringen i Grankulla. Efter slutet på kampanjen gick polisen 15.11.2019 på begäran av kommuntekniken igenom de värsta problemområdena som hade uppdragats under kampanjen. I kommunteknikens sammandrag ingår ett sammandrag över platserna där kommuntekniken delade ut anmärkningslappar.

Bedömning av nuläget

Med utgångspunkt i bedömningen av hur väl parkeringen och parkeringsövervakningen fungerar konstaterar kommuntekniken att felparkering utgör ett problem i Grankulla och att parkeringsövervakningen i nuläget är otillräcklig. Felparkering utgör en fara för trafiken och hindrar trafiken att löpa smidigt, och orsakar dessutom problem för gatuunderhållet. En källa till oro är att problemet kan förvärras med tiden om inte övervakning och sanktioner införs. En likgiltighet för parkeringsbestämmelserna kan bidra till en likgiltighet också för trafikreglerna i största allmänhet.

Sannolikt kommer inte en mer effektiv övervakning att försämra möjlighe-

terna till parkering i Grankulla. Tvärtom ger det möjligheter att bättre än hittills ingripa mot felparkering, vilket i sin tur förbättrar både tillgången på parkeringsplatser och invånarnas säkerhet. Övervakning är stadens enda sätt att säkra en mer jämställd och smidig tillgång på parkeringsplatser för Grankullaborna. Om man tack vare övervakningen kan ingripa mer effektivt mot felparkering så kan det leda till mer respons från invånarna i anslutning till motiveringen för parkeringsbegränsningar som t.ex. tidsbegränsning. Då är det viktigt att staden har tydliga motiveringar för parkeringsbegränsningarna och att invånarna kan ges information om motiveringarna.

Grankulla är den enda av städerna i huvudstadsregionen som inte har kommunal parkeringsövervakning. I de övriga städerna i huvudstadsregionen har parkering tagits med bland de faktorer som är avgörande för trygghet och trivsel på gatuområdena och i stadskärnorna. Genom aktiv styrning och övervakning av parkering säkras man att de som behöver parkeringsplatser har rättvis tillgång till dem. Också inom många andra funktioner finns det en strävan mot mer enhetliga verksamhetsätt inom huvudstadsregionen. Mot denna bakgrund har kommuntekniken utrett Grankullas möjligheter att ordna kommunal parkeringsövervakning i egen regi eller genom att ansluta sig till parkeringsövervakningen i Esbo. Parkeringsövervakningen kan inte läggas ut på en privat aktör. Privat parkeringsövervakning är inte en myndighetsverksamhet utan den grundar sig på ett avtal med fastighetsägaren, och det är inte tillåtet för privata aktörer att verka på allmänna områden. Det här innebär att den enda behöriga myndigheten på t.ex. ett gatuområde är polisen, utöver den kommunala parkeringsövervakningen.

Kommunal parkeringsövervakning i egen regi

Det är möjligt att ordna kommunal parkeringsövervakning med tillstånd från regionförvaltningsverket: Enligt 10 § i lagen om parkeringsövervakning kan regionförvaltningsverket på framställning av en kommuns fullmäktige eller med dess samtycke och efter att ha fått utlåtande av chefen för den berörda polisinspektionen bevilja ett tillstånd till att kommunen på sitt område eller en viss del av det vid sidan av polisen ska ha hand om övervakningen av att förbudet och begränsningarna beträffande parkering, stannande och tomgång iakttas samt om påförande av felparkeringsavgifter och bestämmande av andra påföljder som föreskrivs i lagen.

När regionförvaltningsverket prövar beviljande av tillstånd för kommunal parkeringsövervakning ska verket beakta trafiktätheten, behovet av övervakning och andra lokala omständigheter samt kommunens förutsättningar att på ett behörigt sätt ha hand om övervakningsverksamheten. Tillstånd kan beviljas för viss tid eller tills vidare. I tillståndet kan det också fastställas minimiantalet parkeringskontrollanter och ställas andra villkor som anses vara behövliga (11 § i lagen).

Om Grankulla vill ordna kommunal parkeringsövervakning i egen regi så ska enligt lagen den kommunala parkeringsövervakningen ledas av en kommunal parkeringsövervakare i tjänsteförhållande som ska biträdas av ett behövligt antal parkeringskontrollanter.

Enligt 12 § i lagen är behörighetsvillkoret för en kommunal parkeringsövervakare annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt och förtrogenhet med trafikfrågor. Utöver övervakaren behövs en eller flera parkeringskontrollanter. Enligt lagen ska kommunala parkeringskontrollanter stå i tjänsteförhållande till ett offentligt samfund och de står under ledning och tillsyn av den kommunala parkeringsövervakaren. Behörighetsvillkor för en kommunal parkeringskontrollant är en sådan förtrogenhet i fråga om bestämmelserna om trafik och tomgång som behövs för skötseln av hans eller hennes uppgifter. I praktiken borde det finnas minst två kontrollanter, eftersom arbete i par rekommenderas med tanke på arbetssäkerheten. Även kontrollanternas arbetstider enligt arbetstidslagen, behov av vikarier och personliga ledigheter bör beaktas. Beroende på vad man beslutar om arbetstiderna (dvs. om övervakning är önskvärd också utanför tjänsteinnehavarens veckotimmar) så kan det behövas fler än två kontrollanter.

Staden har inte i nuläget anställda som tillfullo uppfyller behörighetskraven för parkeringsövervakningen. Den i praktiken enda tjänsteinnehavaren som uppfyller villkoret beträffande den erforderliga utbildningen för en kommunal parkeringsövervakare är stadsjuristen. På grund av omfattningen av stadsjuristens nuvarande uppgifter och i synnerhet svårigheterna att få en vikarie ställer det sig svårt att införa en kommunal parkeringsövervakares alla uppgifter som en del av stadsjuristens nuvarande uppgifter. I parkeringsövervakarens uppgifter ingår utöver att handlägga begäran om omprövning också att hantera information som ansluter till övervakningen samt indrivning av avgifterna. Sammanlagt skulle de uppgifterna komma att ta upp en avsevärd del av stadsjuristens arbetstid på bekostnad av andra uppgifter som åligger juristen (bl.a. beredning, konsultation, ersättningsansökningar, val). Här bör man också beakta att indrivningen av felparkeringavgifterna inte kan läggas ut.

I och med att parkeringskontrollanterna ska stå i tjänsteförhållande och eftersom främst personer inom den högsta ledningen innehar tjänster innebär det att staden inte i nuläget har någon anställd som uppfyller kraven.

Av allt detta följer att om staden vill övergå till kommunal parkeringsövervakning i egen regi så blir det nödvändigt att anställa minst tre nya personer för att sköta uppgifterna (det går inte att flytta personer i arbetsavtalsförhållande till de nya tjänsterna, eftersom offentliga tjänster måste lediganslås). Kostnaden för detta grundar sig på de anställdas lönekostnader och lönebikostnader, även om de anställda naturligtvis ska handha också andra uppgifter.

Utöver den personal som behövs måste staden investera också i anskaffningar som behövs för övervakningen, bl.a. ett system för parkeringsövervakning med årliga licensavgifter, arbetskläder, arbetsfordon, hjulblock osv.

I kommunteknikens sammandrag (**bakgrundsmaterial 1**) ingår en kalkyl över de utgifter och inkomster som uppkommer för staden om Grankulla ordnar parkeringsövervakning i egen regi.

I detta alternativ framskrider processen med att ordna övervakning enligt

följande:

- STF beslutar att ansöka om tillstånd för kommunal parkeringsövervakning hos regionförvaltningsverket.
- Staden ber polisen om ett utlåtande som ska fogas till ansökan.
- Under förutsättning att regionförvaltningsverket beviljar tillstånd inrättar stadsstyrelsen de tjänster som behövs och anslag för dem reserveras i budgeten.
- Rekrytering, introduktion i arbetet, anskaffningar.

I praktiken är det här alternativet tidskrävande (minst flera månader utöver den tid det tar för regionförvaltningsverket att behandla ansökan) och leder till att inledningen av den kommunala parkeringsövervakningen fördröjs.

Kommunal parkeringsövervakning som ordnas genom att staden ansluter sig till Esbo stads parkeringsövervakning

Enligt 49 § i kommunallagen kan kommuner med stöd av avtal sköta sina uppgifter tillsammans. I detta fall vore det till lämpliga delar fråga om ett avtal om skötseln av en myndighetsuppgift enligt 54 § i kommunallagen. Enligt 54 § i kommunallagen kan en uppgift som enligt lag åligger kommunen eller dess myndighet och som kan delegeras till en tjänsteinnehavare genom avtal anförtros en annan kommuns eller samkommuns tjänsteinnehavare som sköter uppgiften under tjänsteansvar. Avtalet ska innehålla behövliga bestämmelser åtminstone om uppgiftens innehåll, uppföljningen av skötseln av uppgiften, grunderna för kostnaderna och fördelningen av dem samt om avtalets giltighet och uppsägning av avtalet. Som **bilaga** ingår ett utkast till avtal som tjänsteinnehavarna har gjort upp. Utkastet uppfyller kraven på ett sådant avtal mellan parterna enligt 54 § i kommunallagen och enligt regionförvaltningsverket. För att staden ska kunna övergå till samarbete med Esbo krävs utöver detta också godkännande från stadsstyrelsen i Esbo stad.

I sammandrag enligt diskussionerna som har förts med Esbo stad vore då avtalsmodellen följande: Esbo stads parkeringsövervakning övertar i enlighet med avtalet skötseln av parkeringsövervakningen i Grankulla. Övervakningsuppgifterna omfattar parkeringsövervakning på allmänna områden och gatuområden samt stadens fastigheter enligt en förteckning som överenskoms separat. Också flyttningen av fordon på grund av felparkering ingår i avtalet, men inte uppgifterna i 6 § i lagen om flyttning av fordon (närflyttning och upplagsflyttning av fordon på grund av arbete som utförs eller evenemang som ordnas inom vägområdet) som Grankulla stad själv ska sköta också i fortsättningen.

Esbo är tänkt att ansvara för övervakningen i sin helhet och för alla administrativa behandlingar som ansluter till den. Grankulla ska inte betala Esbo för tjänsten, utan enligt beräkning ska felparkeringsavgifterna täcka kostnaderna för verksamheten.

Esbos nuvarande parkeringsövervakare ska inneha uppgiften som parke-

ringsövervakare och kontrollanterna ska vara de nuvarande kontrollanterna. Kontrollanterna arbetar på vardagar kl. 6–23 och i ett skift under veckosluten.

I kommunteknikens sammandrag (**bakgrundsmaterial 1**) ingår en kalkyl över de utgifter och inkomster som uppkommer för Esbo stad om Grankulla ansluter sig till den kommunala parkeringsövervakningen i Esbo. I Esbo uppkommer kostnader i form av lönekostnader för ett par kontrollanter och för övervakningen. Ytterligare uppkommer kostnader för en jurists arbetsinsats i Esbo (ca 10 % av felparkeringsavgifterna leder till en begäran om omprövning), utrustning och fordon för kontrollanterna, tekniken som används för övervakningen och betalningsuppföljningen.

I detta alternativ framskrider processen med att ordna övervakning enligt följande:

- STF beslutar att ansöka om tillstånd för kommunal parkeringsövervakning hos regionförvaltningsverket så att övervakningen ska genomföras i samarbete med Esbo.
- Under förutsättning att det behöriga organet i Esbo godkänner ärendet ingår Grankulla ett avtal med Esbo, enligt vilket Esbo sköter den kommunala parkeringsövervakningen enligt avtalet. Avtalet fogas till ansökan om tillstånd.
- Staden ber polisen om ett utlåtande som ska fogas till ansökan.
- Under förutsättning att regionförvaltningsverket beviljar tillstånd träder avtalet mellan Esbo och Grankulla i kraft och verksamheten kan inledas.

I det här alternativet finns redan en beredskap att tillhandahålla parkeringsövervakning (i detta fall Esbo).

I avtalet bestäms också uppsägningstiden i det fall att någondera parten säger upp avtalet. I så fall kan Grankulla stadsfullmäktige enligt lagen göra en framställning till regionförvaltningsverket för att återkalla tillståndet.

Sammanfattning och förslag om fortsatta åtgärder

Bedömningen av de nuvarande parkeringsarrangemangen och övervakningen visar att felparkering utgör ett problem i Grankulla och att parkeringsövervakningen i Grankulla behöver göras mer effektiv. Felparkering försämrar trafiksäkerheten, hindrar trafiken att löpa smidigt, och orsakar olägenheter för gatuunderhållet och skötseln av grönområden. En källa till oro är att problemet kan förvärras med tiden om inte övervakning och sanktioner införs. En likgiltighet för parkeringsbestämmelserna kan leda till en likgiltighet också för trafikreglerna i största allmänhet. Staden har inga andra medel att ingripa mot felparkering än att införa mer effektiv övervakning.

Parkeringsövervakningen sköts i nuläget endast av polisen, och för att göra övervakningen mer effektiv utreddes två olika alternativ för att införa

kommunal parkeringsövervakning: antingen i stadens egen regi eller genom att staden ansluter sig till Esbo stads parkeringsövervakning. Med utgångspunkt i bedömningen kan det betraktas som en bättre lösning för staden att ansluta sig till den kommunala parkeringsövervakningen i Esbo, både praktiskt och ekonomiskt, och också ur ett bredare perspektiv för servicenivån. Esbo har också avsevärt bättre beredskap än Grankulla att inleda och bedriva kommunal parkeringsövervakning. Med ovanstående motivering föreslås att parkeringsövervakningen i Grankulla görs mer effektiv genom att ansöka om tillstånd för kommunal parkeringsövervakning hos regionförvaltningsverket så att övervakningen ska genomföras i samarbete med Esbo enligt överenskommelse.

Om den kommunala parkeringsövervakningen förs vidare kommer stadens invånare att informeras ingående innan övervakningen inleds.

Här kan också tilläggas att fullmäktigemotionen om "Att ordna parkeringsövervakning i Grankulla", lämnad vid fullmäktigesammanträdet 16.9.2019, har beaktats vid beredningen av detta ärende. Motionen förs till behandling skilt för sig vid ett senare tillfälle.

Samhällstekniska utskottet behandlade ärendet vid sitt möte 11.2.2020 (§ 20). På grund av ett fel i förfarandet i anslutning till en avvikande mening mot beslutet som hade lämnats på mötet använde stadsstyrelsen vid mötet 2.3.2020 sin rätt att ta över ärendet och upphävde utskottets beslut på den grund att förfarandet som ledde till beslutet stred mot kommunallagen. I samma sammanhang beslutade dock styrelsen i enlighet med samhällstekniska utskottets förslag efter att ha behandlat ärendet.

STS:

Fullmäktige beslutar att

- 1) Grankulla stad ansöker om tillstånd för kommunal parkeringsövervakning hos regionförvaltningsverket enligt 10 och 11 § i lagen om parkeringsövervakning,
- 2) Fullmäktige godkänner utkastet till avtal i bilagan angående skötsel av myndighetsuppgift, samt befullmäktigar direktören för samhällstekniken att underteckna avtalet och att vid behov göra ändringar av teknisk natur och andra mindre ändringar i avtalet.

.....

Ledamot Rehn-Kivis förslag om att bordlägga ärendet godkändes enhälligt.

Beslut:

Ärendet bordlades.